

Konkurransedyktig skatt

NHOs skattepolitiske syn

Et konkurransedyktig skattesystem som fremmer verdiskaping

I løpet av de siste årene er det blitt vedtatt en skattereform. NHO har vist forståelse for behovet for en reform, og bidro aktivt med innspill i prosessen frem mot Skatteutvalgets forslag. NHO er imidlertid ikke tilfreds med at forutsetningen for NHOs støtte – samtidig nedbygging av formuesskatten - ikke er blitt oppfylt. Den samlede beskatning av eiere og investorer i verdiskaping og arbeidsplasser i Norge er etter skattereformen blitt for høy. Videre er NHO opptatt av at skattereglene også må være forutsigbare. Investeringsbeslutninger har ofte lang tidshorison.

NHOs synspunkter på viktige deler av skattesystemet kan oppsummeres som følger:

1. Formuesskatten må nedbygges, i det minste fjernes for arbeidende kapital.
2. Skjermingsregimet for utbytteskatten og for enkeltpersonforetak bør gi bedre kompensasjon for risiko.
3. Avskrivningssatsen for maskiner bør økes fra 20 til 25 prosent, og skattemyndighetenes tendens til å omdefinere maskiner som anlegg må reverseres. Kostnader til FoU må kunne utgiftsføres.
4. De lavere satser for skatt på arbeidsinntekt som ble vedtatt som ledd i skattereformen, må opprettholdes.
5. Generasjonsskifte for familiebedrifter bør gjøres lempeligere.
6. Den generelle momskompensasjonsordningen må videreføres og utvides til de statlige helseforetakene, og statlige utgifter må kunne nettobudsjetteres.
7. Diskrimineringen mellom privatansatte og offentlig ansatte stasjonert i utlandet må oppheves og reglene forenkles. Innstramningen av standardfradraget for utlendinger i Norge må reverseres.
8. Uhensiktsmessige og kompliserte skatteregler for ansattes nødvendige og helt vanlige hjelpemidler som mobiltelefon og PC bør unngås.

Nedenfor følger en bakgrunn for og utdypning av NHOs skattepolitiske synspunkter.

NHOs tidligere uttalelser i forbindelse med skattereformarbeidet

Hovedstyret vedtok 14. mars 2001 følgende uttalelse:

”Hovedstyret mener skattepolitikken bør utvikles etter følgende retningslinjer:

- Bedrifts- og personbeskatningen må over tid reduseres i forhold til dagens høye nivå.
- I en internasjonalisert økonomi vil særnorske skatter og avgifter i stigende grad bli oppfattet som hindringer for verdiskaping i Norge. Dette gjelder særlig for kapital og andre mobile skattefundamenter. Skatter og avgifter som er viktige for verdiskapingen må være internasjonalt konkurransedyktige.
- Tyngdepunktet i beskatningsgrunnlaget bør i sterkere grad enn i dag være på forbruk og forbrukskapital.
- Det må vurderes tiltak som kan forhindre at enkeltpersoner utnytter systemet til å gjøre ulovlige skattetilpasninger
- I en kunnskapsøkonomi blir personbeskatningen stadig viktigere for bedriftenes evne til å tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft. Personbeskatningen bør utformes slik at den stimulerer utdanning og yrkesaktivitet.”

I NHOs høringsuttalelse av 21. april 2004 til Stortingsmelding nr 29 (2003-2004) Om skattereform sies det følgende om bakgrunnen for å støtte en reform:

”Regjeringen legger nå frem en reform av eierbeskatningen på person- og selskapsnivå. NHO er innforstått med at det er behov for en slik reform. Våre forpliktelser etter EØS-avtalen gjør det problematisk å videreføre RISK-metoden og godtgjørelsesmetoden for aksjeinntekter. Delingsmodellen, som skal sikre løpende lønnsbeskatning av (en sjablonfestsatt) inntekt av aktive eieres arbeidsinnsats, har også vist seg lite treffsikker. Prinsipielt er det dessuten uheldig å lønnsbeskatte aktive aksjonærer for en beregnet arbeidsavkastning før avkastningen er tatt ut av selskapet.”

Fra NHOs høringsuttalelse heter det videre om betingelsen for å støtte reformen:

”Stortinget må derfor vedta en forpliktende plan for avvikling av formuesskatten. Dersom full avvikling ikke er mulig i første omgang, må formuesskatten i det minste fjernes for aksjer og arbeidende kapital.

NHO kan ikke akseptere at det legges opp til en trinnsvis gjennomføring av den delen av reformen som gjelder den personlige eierbeskatningen. Formuesskatten er en del av og tjener som et supplement til dagens kapitalinntektsbeskatning. Vi kan ikke støtte en reform som øker inntektsskatten på eierinntekt fra 28 til 48 prosent og samtidig viderefører formuesskatt på kapitalkilden.

Fra NHOs side er det et minstevilkår for å støtte reformen at alle systemendringene i eierbeskatningen vedtas og gjennomføres samtidig. Vedtar Stortinget i høst å oppheve dagens proporsjonale beskatning av kapitalinntekt og erstatte den med en progressiv beskatning fra 2006, må også vedtak om opphevelse av formuesskatten på aksjer og annen arbeidende kapital treffes i høst og med virkning fra 2006.”

NHOs aksept av økt beskatning av fysiske personer ved de såkalte skjermingsmodellene:

- utbytteskatt (aksjonærmodellen),
- ekstraskatt på utdelinger fra ANS mv (deltakermodellen) og
- trygdeavgift og toppskatt på inntekt fra personlig næringsvirksomhet (foretaksmodellen)

var betinget av Stortingets *samtidige* vedtak om avvikling av formuesskatten. Betingelsen er ikke oppfylt, og NHO støtter derfor ikke ensidig innføring av disse modellene.

Skatt på investering i næringsvirksomhet

Skattereformen er altså bare delvis gjennomført. Det har oppstått en ubalanse som har gjort den samlede kapitalbeskatningen alt for høy. Skal vi lykkes med nyskaping og etablering av nye arbeidsplasser, må den bli lavere. Når det nå er innført skatt på aksjeutbytter fra og med 2006, har vi i Norge fått en trippelbeskatning av risikokapital til næringslivet. Skatteøkninger rettet mot bedrifter og deres eiere virker negativt i forhold til å foreta investeringer i Norge. Familieeide bedrifter og andre personlige eiere blir belastet med nærmere 5 mrd. kroner i merbeskatning fra 2005 til 2006 gjennom innføring av utbytteskatt, redusert skjermingsrente, økt formuesskatt og redusert lønnsfradrag for selvstendig næringsdrivende.

Det sier seg selv at en *økning* av formuesskatten er svært uheldig og vil virke hemmende på tilgangen på risikokapital for næringslivet. Det gjør det ytterligere mer attraktivt med forbruk og å spare i forbrukskapital i stedet for å sette pengene inn i bedrifter som gir arbeidsplasser og økt verdiskaping. For å gjenopprette balansen i kapitalbeskatningen, bør formuesskatten fjernes i sin helhet, og i det minste på arbeidende kapital.

Fritaksmetoden for selskapsaksjonærer er sentral for å unngå kjedebebeskatning innen konsern. Den unngår at kapital bindes til eksisterende aktiviteter og er dermed viktig for effektiv utnyttelse av kapitalen og for Norges produktivitetsvekst. Fritaksmetoden er derfor et både viktig og nødvendig element for skattesystemets samfunnsøkonomiske effektivitet.

Formuesskatten

De som rammes av formuesskatten, vil ofte kunne få en marginalsatt på kapitalinntekt som langt overstiger skatt på lønnsinntekt. I stedet for lettelse fremmet Regjeringen forslag som økte formuesskatten. Aksjerabatten for unoterte aksjer ble redusert fra 35 prosent til 20 prosent, samtidig som ligningsverdien av eiendom ble økt med 25 prosent.

De fleste land har fjernet formuesskatt som skatteform, senest Finland og Island fra 2006. I EU-25 er det bare Sverige, Frankrike og Spania som fortsatt har formuesskatt på personer, og alle disse tre har meget betydelige lempninger for næringskapital.

Det er bred politisk enighet om at det er viktig å fremme innovasjon og nyskaping i næringslivet. Incentiver for gründere berøres i høy grad av skattereglene. Det nye skatteregimet som nå er innført, forverrer incentivene betydelig. NHO anser det derfor påkrevd at formuesskatten fjernes, i det minste

på arbeidende kapital. NHO har tidligere kommet med forslag til hvordan dette praktisk kan utformes.

NHO kan ikke støtte forslag til nye skatteøkninger på visse punkter i skattesystemet for en fremtidig mulig reduksjon i formuesskatten. Næringslivet venter fortsatt på en nedbygging av formuesskatten som var en betingelse for den innførte skatten på aksjeutbytte og de øvrige skjermingsmodellene.

Skjerming i utbyttebeskatningen

Det er beklagelig at regjeringen reduserte skjermingsrenten slik at den ikke lenger skal baseres på 5-årig statsobligasjonsrente, men på 3-måneders rente på statskasseveksler. Det innebærer at en gründer som starter virksomhet med 100.000 kroner i aksjekapital, vil måtte betale 48 prosent skatt på utdelt overskudd utover ca 2000 kroner. NHO har hele tiden ment at det bør gis et risikopåslag for å ta høyde for den risiko investering i næringsvirksomhet innebærer. Et skjermingsfradrag uten risikopåslag, vil redusere interessen for å starte egen virksomhet i Norge. NHO mener at man må hindre at skattereformen blir et negativt bidrag til innovasjon og nyskaping.

Skjermingsregimet kan forbedres på ulike måter. Det kan innføres et risikotillegg i skjermingsrenten, slik det tidligere var i delingsmodellen. Skjermingsgrunnlaget kan utvides ved at lønnsfradraget gjøres gjeldende i alle beskatningsmodellene, også i aksjonærmodellen. Inngangsverdien for aksjeervertet blir ofte svært lav siden det ikke engang kan tas hensyn til takstverdiene som ble fastsatt ved skattereformen i 1992. En mulighet er at anskaffelsesverdien for aksjer ervertet før 1992 som et minimum settes til inngangsverdien i 1992. Man kan også vurdere å benytte markedsverdi eller skattemessig formuesverdi ved skattereformens begynnelse, dvs. per 31.12.2005.

NHO finner det lite dekkende når regjeringen omtaler skjermingsmetoden som en metode som gir skatt på "høye utbytter". Grensen for fritak for utbytteskatt med dagens rentenivå er et utbytte på ca 2 prosent av kostpris. Utbytte litt over det kan vanskelig karakteriseres som høyt. Kombinasjonen av formuesskatt og den meget beskjedne skjermingsrenten, gir urimelige resultater.

Enkeltpersonforetak

Enkeltpersonforetak ble gjenstand for meget betydelige innstramminger ved de vedtak som ble gjort i 2005. Blant annet skal også gevinst ved salg av fast eiendom, fiskefartøy og goodwill heretter ilegges toppskatt og trygdeavgift, slik at skatten blir drøye 50 prosent.

Videre reduseres skjermingsrenten fra dagens 7 prosent til under 3 prosent gitt dagens rentenivå, og lønnsfradraget ble redusert fra 20 til 15 prosent. Også her bør skjermingen gi bedre risikokompensasjon.

Skattegrunnlag og avskrivninger

Den generelle overskudds/kapitalinntektsskattesatsen på 28 prosent ble ikke endret ved skattereformen. Satsen er omtrent midt på treet i internasjonal sammenheng, men tendensen er at stadig flere land reduserer sin overskudds-sats. I tillegg er skattegrunnlaget i Norge høyt sammenlignet med andre land; blant annet er avskrivningssatsene relativt lave.

For å kunne ha høy produktivitetsvekst og arbeidsplasser som gir høy verdiskaping, må det foretas investeringer i ny produksjonsteknologi. Dette blir hemmet i Norge ved at avskrivningssatsen for maskiner er relativt lav i forhold til i mange av våre konkurrentland. I alle våre naboland er satsen enten 25 prosent eller høyere. Satsen i Norge bør derfor økes fra 20 til 25 prosent.

Regjeringen varslet i sitt budsjettforsalg for 2006 at den "vil gjennomgå avskrivningsreglene for tekniske installasjoner i bygg, herunder å vurdere eventuell utskilling av faste tekniske installasjoner i bygg som egen saldoavskrivningsgruppe". NHO har bedt om at Regjeringen følger opp dette.

Det synes å være en tendens til at skattemyndighetene innfører en ny og strengere fortolkning av hva som er maskiner og hva som regnes som anlegg, tilsynelatende i strid med en uttalelse fra Finansdepartementet.

Avskrivningssatsen blir da 4 prosent i stedet for 20 prosent og impliserer en strengere effektiv beskatning. Ved investeringer i store fabrikkprosjekter – som regel hjørnesteinsbedrifter – gir dette svært store utslag på investeringenes lønnsomhet og skaper stor usikkerhet for selskapenes investeringer i Norge. Også rent generelt er det uheldig at ligningspraksis skaper uforutsigbare rammebetingelser.

Avskrivningsreglene har direkte betydning for skattegrunnlaget og dermed for den effektive skattesatsen. Her kommer Norge fortsatt dårlig ut i internasjonal sammenheng, jf den såkalte Mannheim-undersøkelsen som NHO fremla som innspill til Skauge-utvalget 5. mars 2002.

I dag må FoU-kostnader i visse tilfeller aktiveres, og i mange av disse tilfellene kommer ikke kostnadene til fradrag før det er gått mange år. I Sverige og Danmark kan kostnadene fradragsføres med en gang. Også på dette området bidrar de strengere norske reglene til et bredere skattegrunnlag og en høyere effektiv skattesats enn i våre naboland.

Lønnsbeskatningen

I tråd med vedtaket om skattereform i våren 2005 besluttet Stortinget i høst å redusere den maksimale toppskatten og fjerne den ekstra arbeidsgiveravgiften på høyere lønnsinntekt. NHO mener dette var et fornuftig vedtak, og en selvfølgelig oppfølging av en allerede vedtatt reform som forutsatte redusert marginalsatt på arbeidsinntekt.

Det har vært mye debatt rundt dette i etterkant, men NHO mener det er rimelig at man får beholde i hvert fall halvparten av en lønnsøkning etter skatt. Det var meget bred politisk tilslutning til dette synet også etter forrige skattereform i 1992. Fortsatt er det betydelig progressivitet i skattesystemet for lønns-mottakere. En deltidsarbeidende med 100 000 kroner i lønn i 2006 vil med bare standardfradrag og ingen andre inntekter betale 16,4 prosent av lønnen i skatt. Tilsvarende vil en som har 300 000 kroner i lønn – omtrent gjennomsnittslønn – betale 26,8 prosent i skatt, og en person med 1000 000 kroner i lønn vil betale 39,3 prosent av lønnen i skatt. Marginalsatten for disse personene vil være henholdsvis 26,3 prosent, 35,8 prosent og 47,8 prosent.

Videre vil for høy marginalsatt på arbeidsinntekt ikke stimulere til høy utdannelse, eller ekstra arbeidsinnsats for høyt kvalifisert arbeidskraft, og den vil gjør det vanskeligere å tiltrekke seg utenlandske eksperter som norske bedrifter stadig oftere har behov for.

Det har vært et viktig mål for den nye skattereformen å utjevne forskjellen mellom skatt på arbeid og skatt på kapital for å unngå skatteomgåelse ved å definere det som reelt sett er arbeidsinntekt, for kapitalinntekt. Høyeste marginalsatt på lønnskostnader inkl arbeidsgiveravgiften er nå 54,3 prosent, mens marginalsatt på uttak av overskudd på eierkapital i næringsvirksomhet er 48,2 prosent.

På denne bakgrunn bør reduksjonen i marginalsatt på arbeidsinntekt ikke reverseres.

Arveavgiften

Arveavgiften er en del av den samlede beskatning av investorer i næringsvirksomhet. Mange EU land har innført redusert avgiftsbelastning ved generasjonsskifte for virksomheter i tråd med henstillinger fra EU. Italia, Sverige og flere regioner i Spania, har fjernet all arv- og gaveskatt. Tendensen i Europa er at denne skattearten står for fall eller at kostnadene ved eierskifte blir vesentlig redusert gjennom offentlige incentivordninger.

I Soria Moria-erklæringen sier Regjeringen at den ønsker å ”gjøre generasjonsskifte i familiebedrifter lettere ved å gjennomgå arveavgiften”. Finansdepartementet anslo høsten 2005 at fjerning av arveavgiften på aksjer i familieeide bedrifter gir et provenyutap på 130 mill kroner.

Som formuesskatten er arveavgiften en skatt som kun rammer privat eierskap og familiebedrifter. NHO ønsker at Regjeringen følger opp anbefalingen fra EU og legger opp til at kostnadene ved generasjonsskifte reduseres ved at arveavgiften fjernes eller reduseres, i det minste for familieeide bedrifter.

Momskompensasjonsordningen

Med tanke på hvor viktig det er at fellesskapets ressurser brukes best mulig, er det foruroligende at Regjeringen allerede nå vil foreta en vurdering av momskompensasjonsordningen som ble innført i 2004, der kommunene gis kompensasjon for alle momskostnader. Det virker lite fornuftig å foreta innstramninger i denne ordningen slik at kommuner ledes til å drive sideaktiviteter utenfor sine kjerneoppgaver, der andre kan utføre disse aktivitetene billigere og bedre for samfunnet.

I stedet for innstramninger bør tvert imot momskompensasjonsordningen utvides til å gjelde statlige helseforetak. Hvis disse ikke var blitt overført fra fylkeskommunene til staten, ville de i dag ha nytt godt av den generelle momskompensasjonsordningen. Før overføringen til staten kom helseforetakene inn under den begrensede momskompensasjonsordningen som da gjaldt. I dag kan helseforetakene være mer tjent med å ha for eksempel egne vaskerier selv om andre kan gjøre den samme jobben billigere.

Staten bør også innføre nettobudsjettering slik at momsreglene ikke hindrer mer effektive produsenter å yte tjenester som i prinsippet mange kan levere, for eksempel rengjøringstjenester.

Skattlegging av utestasjonerte og utlendinger i Norge

Det er i dag en skattemessig forskjellsbehandling av offentlige og privat ansatte når det gjelder utenlandstillegget. Saken har vært til vurdering i en årrekke.

Regjeringen har likevel uttalt at den tar sikte på å igangsette nok en vurdering i løpet av 2006. Det heter at det er behov for en ny og bredere vurdering av disse reglene. NHO vil følge opp Regjeringens arbeid slik at forskjellsbehandlingen opphører.

Når det gjelder den alternative fordelingsmetoden til unngåelse av dobbeltbeskatning av utestasjonert personell, må det gjøres en forenkling av reglene slik at de blir forståelige både for skattytere og skattemyndigheter.

Skattereglene for utlendinger som arbeider i Norge i kortere perioder ble innstrammet i forbindelse med statsbudsjettet for 2006. Det gjelder vilkårene for å anvende det såkalte standardfradraget. Dette er utilfredsstillende med henblikk på behovet for spisskompetanse og mobilitet av arbeidskraft over landegrensene.

Unngå uhensiktsmessige og kompliserte skatteregler for helt vanlige hjelpemidler

De nye reglene for beskatning av ansattes fordel av telefon og bredbåndstilgang er meget kompliserte og krever betydelig ressursinnsats fra arbeidsgiver. Dette er eksempler på hvordan slike regler ikke bør utformes. Moderne hjelpemidler er viktige for produktiviteten i bedriften og ofte helt nødvendige. Skattereglene bør ikke legge hindringer i veien og kreve store administrative ressurser.